



Woonvisie Beemster 2018-2025 **“Energiek en vitaal Beemster”**

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord college van burgemeester en wethouders

1. Inleiding

- 1.1 een nieuwe woonvisie
- 1.2 trends en ontwikkelingen
- 1.3 de omgeving

2. Visie en thema's

3. Thema: bestaande woningvoorraad

- 3.1 de huidige situatie
- 3.2 onze doelstellingen

4. Thema: nieuwbouw

- 4.1 de huidige situatie
- 4.2 onze doelstellingen

5. Thema: wonen, zorg en ouder worden in een prettige leefomgeving

- 5.1 de huidige situatie
- 5.2 onze doelstellingen

6. Thema: samenwerking en vervolg

Bijlagen: Woningmarktanalyse RIGO dd. februari 2017

Versie: 8 november 2017

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe woonvisie 2018 – 2025 van de gemeente Beemster. Beemster is een gemeente met een unieke eigen identiteit. Voor iedereen die de droogmakerij binnenrijdt of -wandelt is dit onmiddellijk herkenbaar.

Onze bewoners waarderen en koesteren het bijzondere karakter van onze gemeente. Die unieke identiteit is het vertrekpunt voor iedere Beemster woonvisie. Daarbij is het bepalend voor de positie en de bijdrage van de Beemster aan de regionale woningmarkt.

In deze woonvisie borduren we voort op de onderwerpen die ook in de vorige woonvisie uit 2008 onze aandacht hadden. Het gaat hierbij om vitaliteit, eigenheid van de dorpen en diversiteit. We willen het mogelijk maken dat mensen in hun eigen woning kunnen blijven wonen door in te zetten op levensloopbestendig wonen en dat er meer woningen beschikbaar komen voor starters en we hebben een ambitie op het gebied van duurzaamheid. Wij zien het wonen nadrukkelijk als het geheel van stenen, sociale samenhang en omgeving.

Deze woonvisie geeft geen kant-en-klare oplossing voor alle uitdagingen, maar geeft wel richting en duiding om afwegingen te maken. Het laat ook zien dat we selectief moeten zijn in de dingen die we doen, dat we meer dan ooit anderen nodig hebben om ons beleid uit te voeren. Passend in deze tijd, gekenmerkt door de groeiende rol van de samenleving in het publieke domein van wonen, - is in deze woonvisie aandacht voor flexibiliteit en creativiteit. Om zo met inwoners en onze woonpartners in samenwerking bestaande situaties aan te passen of nieuwe plannen te realiseren.

Wij zullen actief de samenwerking zoeken om kansen die zich voordoen te zien en te benutten. Met aandacht voor kwaliteit, de cultuurhistorische waarden en het specifieke karakter van de vier dorpen.

De woonvisie is opgesteld na gesprekken met bewoners, vertegenwoordigers van dorpsraden, makelaars, ontwikkelaars en woningcorporaties. We danken hen hartelijk voor hun inzet, ideeën, voorstellen en kritische vragen!

Het college van burgemeester en wethouders van Beemster

Oktober 2017

1. Inleiding

1.1 Een nieuwe woonvisie

Als gevolg van allerlei ontwikkelingen de afgelopen jaren is de woningmarkt sterk in beweging is en verandert snel. Denk hierbij aan demografische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen, maar ook aan gewijzigd rijksbeleid. Die ontwikkelingen hebben ieder hun eigen dynamiek.

Al deze ontwikkelingen plaatsen de gemeente voor nieuwe uitdagingen en vragen om een actuele kijk op bekende thema's.

Voorjaar 2017 zijn gesprekken gevoerd met onze 'stakeholders'¹ over de ingrediënten van de nieuwe woonvisie, waarbij het rapport '*Woningmarktanalyse Beemster; input voor een nieuwe woonvisie*' (RIGO, februari 2017; bijlage 1) als basis heeft gediend. Dit heeft geleid tot een richtingendocument dat besproken is in de commissievergadering van 27 juni 2017. Op basis van die discussie is de concept-woonvisie '*Energiek en vitaal Beemster 2018-2025*' opgesteld.

De nieuwe woonvisie helpt om afwegingen te maken over concrete initiatieven van bewoners en ondernemers en dient als basis bij het maken van afspraken met derden en voor de prestatieafspraken met de corporaties. Het is van belang om de woonvisie geregeld tegen het licht te houden om te zien of de gekozen inzet nog past bij de dan geldende omstandigheden en inzichten. Daarom wordt, na vaststelling van deze woonvisie een woonagenda 2018-2020 opgesteld, waarin de opgaven in concrete acties worden vertaald.

1.2 Ontwikkelingen

In deze paragraaf beschrijven we belangrijke ontwikkelingen die wonen en woonbeleid beïnvloeden.

Veranderende wet- en regelgeving

Rijksregelgeving heeft van oudsher zeer veel invloed op het wonen en op het functioneren van de woningmarkt. Zo moeten ouderen tegenwoordig langer thuis blijven wonen en huishoudens die voorheen beschermd of in een zorginstelling (intramuraal) woonden moeten nu zelfstandig wonen. Dat zorgt voor een geringere doorstroming en voor extra druk op het beperktere vrijkomend aanbod aan woningen. Dat geldt met name voor het aanbod van de corporaties; de betaalbare huurwoningen. Ook voor corporaties zelf is er veel veranderd. Gemeenten hebben bovendien een andere rol gekregen ten aanzien van hun corporaties.

De nieuwe Woningwet (2015)

Deze wet waarborgt de uitvoering van de kerntaak van corporaties, namelijk zorgen dat mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen wonen. De taken van de corporatie zijn strikter afgebakend, het toezicht is aangescherpt en het handelen van corporaties moet nauwer aansluiten bij het lokale woonbeleid. Wat betreft dit laatste betekent dit voor woningcorporaties dat zij, naar redelijkheid, een bijdrage moeten leveren aan ambities van de gemeente (de 'volkshuisvestelijke opgave'). De wet gaat uit van een proces dat begint bij een actueel woonbeleid, gevolgd door een 'bod' van de corporatie(s) en prestatieafspraken. Het bod is een overzicht van activiteiten waarmee de corporatie inzichtelijk maakt wat haar bijdrage is aan het beleid van de gemeente. Met de

¹ De corporaties Wooncompagnie en Woonzorg Nederland, dorpsraden en bewoners van de vier dorpen, De Beemster Compagnie, Sopar Makelaars, de dorpsmanager, de projectleider sociale infrastructuur.

woonvisie en het bod gaan vervolgens de corporatie, de gemeente en huurdersorganisatie met elkaar in gesprek over de te maken prestatieafspraken

De omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet, die waarschijnlijk in 2019 zal worden ingevoerd, gaat uit van een uitnodigend bestuur. Dat betekent dat de samenleving en de markt uitgenodigd worden initiatieven te ontwikkelen. Daarbij stellen overheden Omgevingsvisies op die ruimte moeten geven aan initiatief van anderen. Waar nodig faciliteren overheden initiatiefnemers, maar de bal ligt bij burgers, maatschappelijke verbanden en bedrijven die invulling geven aan hun eigen leefomgeving en daarbij zoveel mogelijk afwegingsruimte moeten krijgen.

Demografische ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen hebben grote invloed op het wonen. Zo schrijdt de vergrijzing voort, ook in Beemster, waar het aantal 75-plussers in 2025 sterk zal zijn toegenomen. De ouder wordende mens blijft het liefst in zijn eigen huis wonen en in zijn eigen omgeving. Dat moet dan wel mogelijk zijn. En als men toch wil of moet verhuizen, moet de nieuwe woning naar wens en geschikt zijn en op de juiste plek staan.

Tegelijkertijd willen jongeren starten en jonge stellen een gezin stichten of doorstromen naar een grotere gezinswoning. Voor hen moeten woningen beschikbaar komen; doordat ouderen toch willen of kunnen verhuizen, of door nieuwbouw.

Mede onder invloed van demografische ontwikkelingen verandert ook de doelgroep van de corporaties. In lijn met de ontwikkeling naar steeds meer eenpersoonshuishoudens, zijn corporatiehuurders ook steeds vaker kleine huishoudens, met een klein inkomen. Hun huurwoning hoeft niet groot te zijn, maar moet wel betaalbaar en beschikbaar zijn. De sociale huurwoningenvoorraad in Beemster bestaat echter heden vooral uit eengezinswoningen.

Dynamiek op de woningmarkt: moeilijkere financiering en beperkte doorstroming

Onzekerheden (op onder andere de woning- en arbeidsmarkt) bemoeilijkten de afgelopen jaren het verhuizen: de doorstroming stakte. Nu trekt de woningmarkt weer aan, maar de mogelijkheden voor financiering van koopwoningen zijn structureel verminderd door aangescherpte hypotheekvoorwaarden. In Beemster, waar de woningprijzen altijd al fors waren, worden vooral jonge koopstarters hierdoor getroffen.

Gebrek aan doorstroming is er ook in de sociale huurvoorraad. Ouderen blijven liefst in hun huidige woning en ook de gestegen huren van vrijkomende sociale huurwoningen ontmoedigen sociale huurders om door te verhuizen. Maar ook het gebrek aan betaalbare alternatieven in koop en vrije sectorhuur belemmeren de doorstroming vanuit de sociale huur.

Toenemende druk op regionale en lokale woningmarkt

De regio Amsterdam is zeer populair om te wonen. Er is dan ook sprake van een grote aanhoudende woningbehoefte, waarin ook de regio Zaanstreek-Waterland deels moet voorzien. Die grote druk moet in goede banen worden geleid, waarbij de vraag naar en het aanbod van woningen beter in balans moeten komen. Dat vraagt om voldoende nieuwbouw(locaties) en een regionale woningmarkt met een grote diversiteit aan woonmilieus en woningtypen, toegankelijk voor verschillende doel- en inkomensgroepen. De bijdrage van Beemster aan de regionale bouwopgave moet naadloos aansluiten op de unieke Beemster woonmilieus.

Duurzaamheid in brede zin

Duurzaamheid wordt steeds belangrijker. We maken de komende decennia een energietransitie van gas naar andere energiebronnen. Hier ligt een relatie met de doelen in het Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2015-2018. Ook in relatie met diverse regionale afspraken is energietransitie belangrijk. Hiermee moet rekening worden gehouden bij nieuwbouw en transformatie, maar ook de bestaande woningvoorraad zal hierop op termijn moeten worden aangepast. Daarnaast is de energiezuinigheid van de – veel grotere – bestaande voorraad nog altijd heel anders dan die van nieuwbouw, waar het nieuwe Bouwbesluit al streng toeziet op de energieprestaties van gebouwen.

Duurzaamheid is echter breder dan energie alleen. Het betekent ook dat woningen levensloopbestendig zijn, dus aanpasbaar en dat er bij de (her)inrichting van een (nieuwe) wijk aandacht wordt besteed aan de behoeften van ouders met kleine kinderen, van tieners/jongeren, van ouderen en van mensen met een beperking.

Digitalisering

Snel en betrouwbaar internet wordt steeds belangrijker. Niet alleen omdat het heel prettig is in de communicatie- en entertainmentsfeer, maar zonder een snelle internetverbinding (bijvoorbeeld glasvezel) blijven de mogelijkheden van de zogenaamde domotica (ook wel: huisautomatisering) beperkt. Domotica worden steeds belangrijker bij het faciliteren van wonen en zorg op afstand, zodat ouderen en mensen met een beperking (langer) thuis kunnen blijven wonen. Voor Beemster – als vergrijzende plattelandsgemeente – een belangrijk aandachtspunt.

1.3 De omgeving

(Regionale) samenwerking wordt steeds belangrijker

De woningmarkt functioneert ook regionaal, dus is er een ontwikkelingsstrategie nodig voor nieuwbouw vanuit regionale afstemming en afspraken. Beemster maakt onlosmakelijk onderdeel uit en participeert hiertoe in het samenwerkingsverband van de deelregio Zaanstreek-Waterland en via Zaanstreek-Waterland weer in de Metropoolregio Amsterdam. Dit biedt kansen, maar vergt ook soms lastige keuzes.

De gemeenten die samenwerken binnen de Metropoolregio Amsterdam, zien de grote woningbouwopgave als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Vooral in de komende tien jaar zijn nieuwe woningen nodig en de gemeenten werken hard aan de ‘versnelling’ van hun woningbouwplannen, zodat eerder gebouwd kan worden.

Ook voor Beemster ligt hier een opgave. Uiteraard met inachtneming van de lokale woningbehoefte en doorstroombmogelijkheden en de lokale identiteit. Daar is veel regionaal overleg en samenwerking op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening voor nodig.

Deze woonvisie staat niet op zichzelf. Zij hangt samen en heeft een wisselwerking met andere belangrijke beleids- en afsprakenkaders, zoals de Structuurvisie Beemster (2012)², de nota Grondbeleid Beemster (2017)³, Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2015 – 2018 (2015)⁴ en het strategische voorraadbeleid van woningcorporaties. Op regionaal niveau zijn dat de provinciale woonvisie (2010)⁵ en het Regionaal Actieprogramma (RAP) Wonen 2016-2020

² <http://www.beemster.net/sites/default/files/Structuurvisie%20Beemstermaat%2010-7-12.pdf>

³ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_wonen/beleid/Provinciale_Woonvisie_2010_2020.org

⁴ <http://duurzaam.beemster.net/sites/default/files/Uitvoeringsplan%20Duurzaamheid%20Beemster%202015-2018.pdf>

⁵ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_wonen/beleid/Provinciale_Woonvisie_2010_2020.org

Stadsregio Amsterdam (2017)⁶, de Samenwerkingsagenda Regionale Woningmarkt 2016-2020 Stadsregio Amsterdam (2016)⁷, de regionale Woonagenda Zaanstreek-Waterland (2017)⁸ en de MRA-agenda 2016-2020⁹.

In het volgende hoofdstuk maken we een vertaling van deze ontwikkelingen naar een visie op het wonen en richten we ons op een aantal inhoudelijke thema's.

2. Visie op wonen en thema's

2.1. Visie op wonen

Iedere visie begint met de vraag: wat voor gemeente willen we zijn? Wat is er dan nodig?

In de woonvisie uit 2008 luidde op die vraag het antwoord: 'vier vitale dorpen, met een mix van bewoners, in een goede woonomgeving met voldoende voorzieningen, met behoud van het karakter van de Beemster. Dit beeld blijft ook in 2017 nog krachtig overeind. We willen graag dat iedereen die in Beemster wil (blijven) wonen daartoe de gelegenheid heeft. Het houdt ook in dat we alle vier de dorpen van Beemster levendig en vitaal willen houden, met een goede balans tussen jonge en oudere inwoners. En dat willen we uiteraard bereiken zonder het unieke karakter van de Beemster geweld aan te doen.

Maar, zoals uit het vorige hoofdstuk blijkt, is er de afgelopen tien jaar veel veranderd en zullen de ontwikkelingen op alle niveaus elkaar in redelijk tempo blijven opvolgen.

Zowel het aantal inwoners als het aantal huishoudens zal zeker tot 2030 stijgen. Enerzijds door vraag vanuit woningzoekenden binnen de gemeente zelf, anderzijds door overloop vanuit de regio.

De groei van het aantal huishoudens vlt na 2030 af. Alleen het aantal alleenstaanden zal dan nog stijgen is de verwachting.

Voor gezinnen blijft de gemeente Beemster aantrekkelijk en zal de vraag naar eengezinswoningen altijd blijven bestaan.

Beemster DNA

Het unieke karakter is een zeer sterk punt van Beemster. Beemster biedt daardoor bijzondere woonmilieus die nergens anders binnen de regio te vinden zijn en die door de bewoners zeer worden gewaardeerd.

Een mix van allerlei zichtbare en onzichtbare kwaliteiten geeft Beemster haar bijzondere karakter.

Rust en ruimte in een landelijke omgeving

Duidelijk zichtbaar voor iedere bezoeker die de droogmakerij binnenrijdt of -wandelt is het bijzondere, historische, direct herkenbare polderlandschap met zijn vergezichten, met veel grote, vrijstaande, veelal fraaie, historische woningen. Het geheel straalt landelijkheid, rust, ruimte en welvaart uit.

Eén gemeente, maar vier zeer verschillende dorpen

Wie de Beemster verder verkent merkt ook meteen dat de vier kernen van Beemster elk een geheel eigen karakter hebben. Zo verschillen ze in omvang en ligging, maar ook in het voorzieningenniveau.

⁶ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_wonen/Woonbeleid (Regionaal Actieprogramma Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland 2016-2020)

⁷ <https://vervoerregio.nl/document/6db453dc-5f90-44e8-a9ec-2e72686d64f7>

⁸

⁹ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/pagina/20170226-mra-agenda>

Rust en ruimte in een drukke metropool

Maar er is meer. Beemster bevindt zich op slechts een half uur reizen van Amsterdam met al zijn grootstedelijke voorzieningen en werkgelegenheid. Beemster biedt rust en ruimte in een drukke metropool; een belangrijke kwaliteit van wonen in Beemster.

Naast deze duidelijk zichtbare kwaliteiten zijn er de onzichtbare, maar zeker zo belangrijke eigenschappen die mede het unieke woonmilieu van de Beemster bepalen.

Welvarende, tevreden bewoners, grote sociale betrokkenheid

Beemster huishoudens zijn vaak al wat ouder, hun inkomen is doorgaans hoger en ze zijn over het algemeen zeer tevreden met hun woning en woonomgeving¹⁰. Beemsterlingen zijn ook zeer betrokken bij hun omgeving. Overall in Beemster bruist het verenigingsleven. Elk dorp heeft zijn gehechte bewoners en er wordt op een positieve manier op elkaar gelet en voor elkaar gezorgd als dat nodig is. Bijna de helft van alle Beemsterlingen zet zich in als vrijwilliger voor de buurt, de vereniging of een organisatie.

Behoud door ontwikkeling is de centrale visie waaruit we kijken naar ontwikkelingen en initiatieven.

Gegeven de ontwikkelingen, de regionale context en de centrale visie wat zijn dan de woonopgaven waar de gemeente Beemster voor staat?

➤ Opgave 1: toekomstbestendig maken van woningen

Beemster krijgt te maken met een verdere vergrijzing. Daarnaast blijven ouderen steeds langer zelfstandig thuis wonen, waardoor de vraag naar zorg aan huis verder zal toenemen. Dit is mede het gevolg van de ingezette bezuinigingen, het overdragen van zorgtaken van het Rijk naar de gemeenten en het beleid om lichtere vormen van zorg voortaan te bieden buiten de muren van een instelling, in de eigen woning (de zogenaamde 'extramuralisering'). Maar het is ook vaak simpelweg de wens van de oudere zelf.

Dan is het van belang om na te denken hoe de woningvoorraad hierop aangepast moet worden (door de eigenaar-bewoner, soms door de gemeente en de corporaties samen en soms door de huurder zelf) en hoe wonen met zorg (voor ouderen maar ook voor mensen met een beperking) aan huis gerealiseerd kan worden en wat dat betekent voor de leefomgeving gelet op de noodzakelijke voorzieningen.

Maar ook vanuit duurzaamheid in de zin van energiezuinig en gasloos ligt er de komende jaren een opgave. Voor wat betreft het corporatiebezit zal die opgave in nauwe samenwerking met de corporaties moeten worden opgepakt. Het streven is hier gericht op gemiddeld label B in 2020. Het overgrote deel van de bestaande woningvoorraad bestaat in Beemster echter uit koopwoningen. De opgave hier is om woningeigenaren te motiveren en waar nodig te faciliteren om hun woning te verduurzamen.

➤ Opgave2: realisatie van nieuwbouw

We willen de Beemster dorpen energiek en vitaal houden. Nieuwbouw is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat jonge mensen kunnen blijven starten en jonge gezinnen en ouderen, indien gewenst, kunnen doorstromen naar een volgende woning, zodat hun woningen weer vrijkomen voor anderen.

¹⁰ Uit: onderzoek WiRA (Wonen in de Regio Amsterdam 2015), factsheet Beemster

Nieuwbouw is ook nodig om het draagvlak onder voorzieningen te behouden. In toenemende mate zullen woningen immers bewoond worden door oudere eenpersoonshuishoudens. Dat heeft gevolgen voor het bestaansrecht van scholen, winkels, sport- en andere voorzieningen. Nieuwbouw is om al deze redenen bovendien nodig in alle kernen van Beemster. Dus ook in West- en Noordbeemster. Iedere kern is echter uniek, heeft haar eigen karakter. Behoud van het karakter blijft het uitgangspunt. Dit kan verschillende verschijningsvormen aannemen: dorps, zeer landelijk maar bijvoorbeeld ook een landgoedachtige vorm, of zogenaamde schuurwoningen; meerdere woningen in één gebouw met het aanzicht van een schuur .

Nieuwbouw is in alle vier de kernen dus maatwerk en zal in nauwe samenwerking met dorpsraden en bewoners moeten worden uitgewerkt. Om zicht te krijgen op de kwalitatieve mogelijkheden is veel kennis van de lokale situatie nodig en wat de ruimtelijke mogelijkheden zijn. Deze opgave hangt ook nauw samen met de opgave om meer vanuit de vraag van bewoners te ontwikkelen.

De nieuwbouwlocaties Jonk en Zuidoostbeemster II zullen een behoorlijke impact hebben op de bestaande dorpen. Daarbij speelt nadrukkelijk de vraag hoe deze nieuwbouw geïntegreerd kan worden in het bestaande dorp .

➤ Opgave 3: ontwikkelen/bouwen vanuit de vraag

De ontwikkelingen, zoals onder andere het inwerking treden van de Omgevingswet, maken dat het steeds belangrijker wordt dat er ontwikkeld wordt vanuit de vraag / de wensen van de inwoners. Hoe wil men in de toekomst wonen, welke ruimte en creativiteit is daarvoor nodig om dat mogelijk te maken? Het is meer dan voorheen nodig om flexibeler te kunnen inspelen op lokale initiatieven die vanuit 'de gemeenschap' ontstaan. Een voorbeeld daarvan is het collectief particulier opdrachtgeverschap maar ook mogelijkheden creëren om aan de wens van veel inwoners te voldoen om te kunnen zorgen voor één van de ouders in de nabijheid van de eigen woning. Deze ontwikkelingen zijn een gegeven en vragen om een andere aanpak en werkwijze. Het vraagt om flexibiliteit en creativiteit in denken en handelen. Maar ook om het organiseren van participatie en maatwerk.

We willen (experimenteer)ruimte bieden aan initiatieven voor het bouwen van een extra woning op het erf/ de huiskavel of bij splitsing meer dan twee woningen in een stolp toe te staan. Hierdoor komen er meer mogelijkheden om de vraag naar wonen met kinderen (mantelzorg) mogelijk te maken Maar ook het versterken van de linten aan de randen van de dorpen met zorgvuldig ingepaste nieuwbouw willen wij een kans geven en daarmee een kwalitatieve impuls aan de omgeving. Hierin past ook het faciliteren van ideeën en initiatieven om bestaande (leegstaande) gebouwen te transformeren of te herbestemmen. Dit alles uiteraard met inachtneming van de Beemster identiteit.

➤ Opgave 4: samenwerking organiseren

De samenwerking met en het participeren van 'de omgeving' zoals corporaties, ontwikkelaars, inwoners, zorgpartijen en de regionale partners wordt, zoals eerder beschreven steeds intensiever. De gemeente is één van de partners en zij heeft niet altijd meer alleen de regie. Samen met de corporaties en verhuurdersorganisatie(s) worden op basis van de woonvisie de prestatieafspraken opgesteld. Maar ook op regionaal niveau blijft de komende jaren samenwerking vereist en het omgaan met en verder brengen van initiatieven van bewoners(groepen) zal de nodige inspanning vereisen. Ook daarvoor biedt deze woonvisie perspectief.

2.2. Thema's

De visie op het wonen en de vier opgaven die daarbij horen leiden tot drie inhoudelijke en een procesmatig thema die het kader vormen van waaruit we de komende jaren ons beleid nader uitwerken en uitdragen.

- ✓ Bestaande voorraad
- ✓ Nieuwbouw
- ✓ Wonen, zorg en ouder worden in een prettige leefomgeving
- ✓ Samenwerking en vervolg

Aan deze woonvisie zal vervolgens een woonagenda worden gekoppeld, te beginnen voor de komende twee jaar waarmee we de uitvoering van het beleid verder uitwerken en monitoren. Deze woonagenda wordt na vaststelling van de woonvisie opgesteld.

2.3 Financiën

De huidige financiële armslag van onze gemeente stelt ons voor keuzes. Deze woonvisie geeft inzicht in beleid voor de langere termijn en voor de korte termijn moet goed gekeken worden wat wél en niet kan. Het uitvoeren van de woonvisie kost immers geld. Die keuzes worden nader uitgewerkt per inhoudelijk thema: bestaande voorraad, nieuwbouw en wonen en zorg/leefbaarheid in de nog op te stellen woonagenda. Voorbeelden daarvan zijn: het toekomstbestendig maken van de bestaande voorraad, het doen van een nader onderzoek naar de wensen van ouderen, het mogelijk maken van collectief particulier opdrachtgeverschap maar ook de inzet van ambtelijke capaciteit.

3. Thema: bestaande voorraad

3.1 Inzicht in de huidige situatie

Hoe ziet de Beemster woningvoorraad eruit? Wie wonen er in die voorraad?

In hun woningmarktanalyse omschrijft bureau RIGO Beemster als 'een welvarende plattelandsgemeente met overwegend dure koopwoningen'.

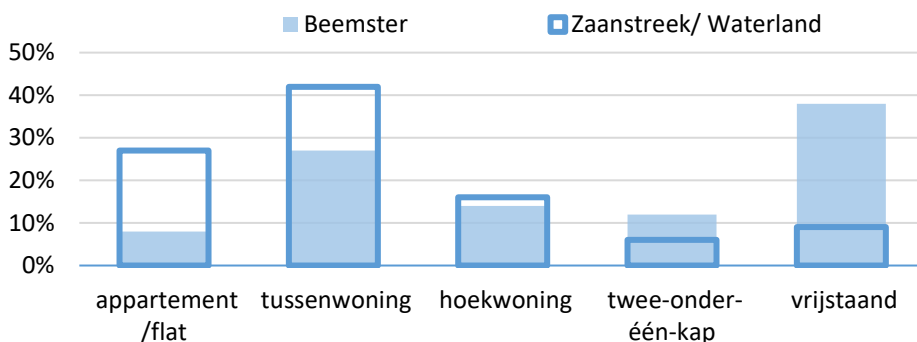
Hieronder ter illustratie enkele belangrijke kenmerken van de samenstelling van de bestaande woningvoorraad, waarbij we steeds de vergelijking trekken met de regio. Zo wordt duidelijk dat Beemster ook voor wat betreft de samenstelling van de voorraad een duidelijke eigen positie inneemt. In de woningmarktanalyse in de bijlage vindt u overigens een uitgebreidere set gegevens over de woningvoorraad van Beemster; ook per kern.

Woningtype

De Beemster woningvoorraad bestaat voor de helft uit vrijstaande of halfvrijstaande woningen. Er zijn weinig appartementen. Het aandeel vooroorlogse woningen is substantieel (28%, in heel Zaanstreek-Waterland 14%), maar er zijn ook nieuwe en nieuwere woningen.

Profiel van de Beemster woningvoorraad in vergelijking met geheel Zaanstreek-Waterland (bron: BAG, bewerking RIGO).

Figuur 1



Eigendom en prijsklasse

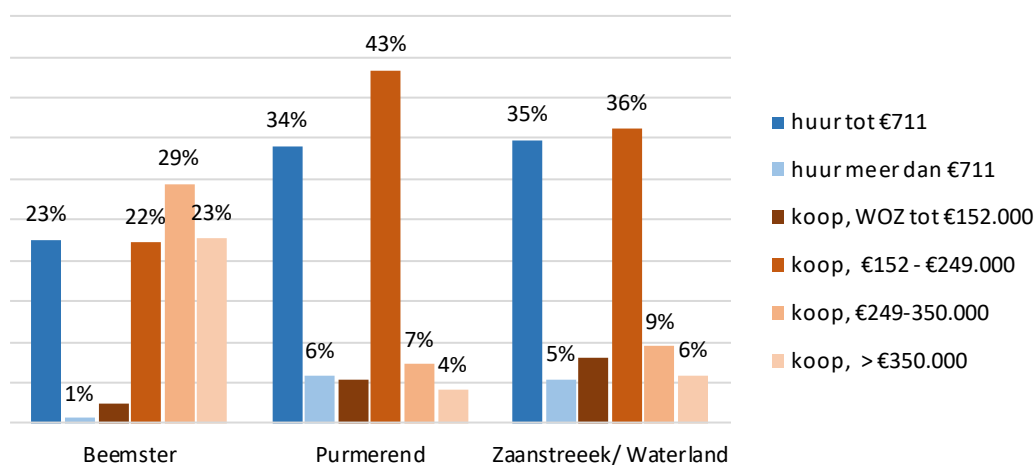
Beemster is een echte koopgemeente; het aandeel koopwoningen in de voorraad is iets meer dan driekwart; fors meer dan in Purmerend of in Zaanstreek-Waterland als geheel. Zowel de vierkante meterprijs als het oppervlak van de Beemster koopvoorraad is aanzienlijk, wat de koopvoorraad van Beemster ook relatief duur maakt.

De voorraad sociale huurwoningen is relatief beperkt (23%) en het segment vrije sectorhuur nauwelijks aanwezig (1%). Een profiel wat overigens niet ongewoon is voor een kleine(re) plattelandsgemeente.

Corporatie Wooncompagnie heeft in Beemster ongeveer 700 sociale huurwoningen en corporatie Woonzorg Nederland heeft 116 woningen, verdeeld over een tweetal woonzorgcentra (in Middenbeemster en Zuidoostbeemster). Tezamen maakt het bezit van de corporaties ongeveer 20% uit van de voorraad.

Samenstelling van de woningvoorraad in Beemster; prijsklasse (bron: WiRA 2015)

Figuur 2

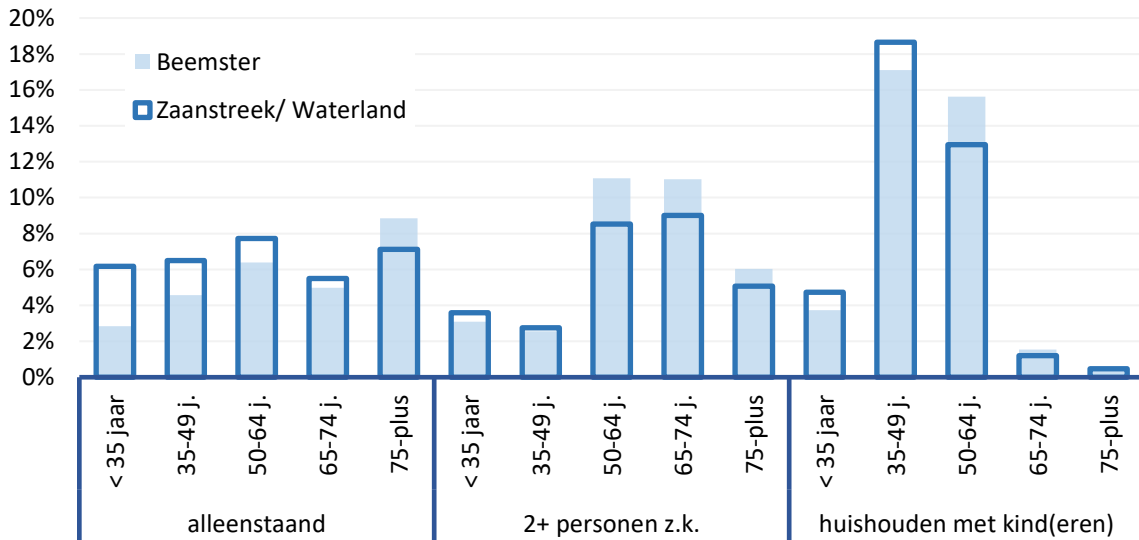


Huishoudens

De samenstelling van de Beemster huishoudens weerspiegelt de woningvoorraad. In Beemster is relatief een groot deel van de huishoudens ouder of van middelbare leeftijd en het aandeel jongeren – vooral jongere alleenstaanden – is vergeleken met de gehele regio Zaanstreek-Waterland relatief klein.

Huishoudens naar leeftijd en samenstelling in Beemster in vergelijking met Zaanstreek-Waterland op 1 januari 2016 (bron: CBS)

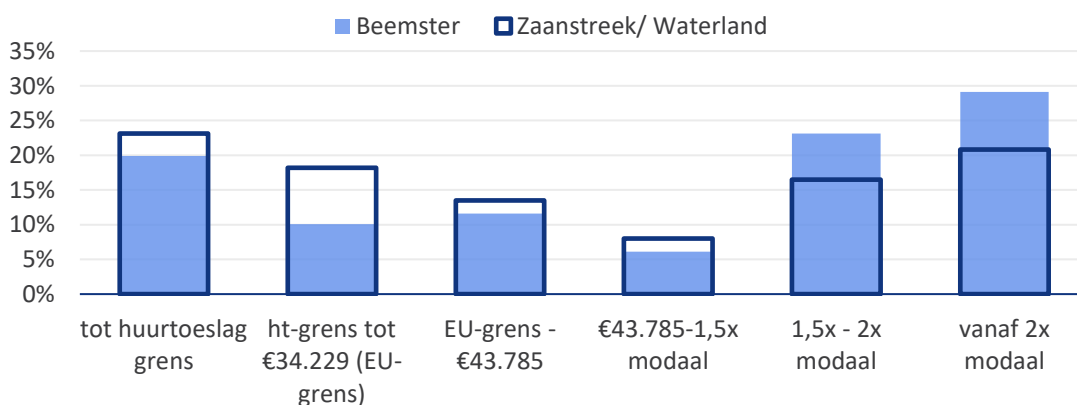
Figuur 3



De huishoudenopbouw reflecteert ook de inkomensopbouw; in Beemster zijn – vergelijking met de regio – hogere inkomens sterker vertegenwoordigd dan lagere inkomens. De doelgroep voor de sociale huur (dat zijn de twee meest linker categorieën in de figuur) maakt 30% uit van alle huishoudens. In Zaanstreek- Waterland als geheel is dat 41%.

Huishoudens naar inkomensklasse in Beemster in vergelijking met Zaanstreek/ Waterland (bron: WiRA 2015)

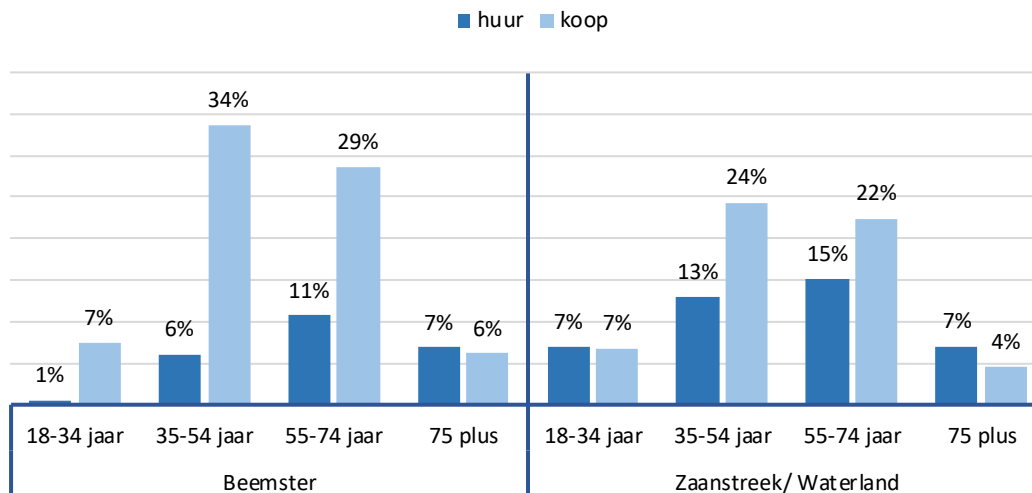
Figuur 4



Hoe wonen die huishoudens? In de onderstaande figuur is duidelijk te zien dat vooral de leeftijdsgroep 35-75 jaar – vaker dan in de regio als geheel – in een koopwoning woont. 75-plussers huren vaker, net als in de regio. Verder is opvallend het geringe aandeel jongeren tot 34 jaar in een huurwoning. In de regio als geheel is dit beeld heel anders.

Huishouden naar leeftijd in woningen naar eigendom (bron: WiRA 2015)

Figuur 5



Dynamiek

Er is een bijzondere relatie tussen Beemster en buurgemeente Purmerend. Er zijn veel verhuisc Bewegingen tussen de twee gemeenten – met name tussen Zuidoostbeemster en Purmerend. In zekere zin voorzien de twee gemeenten in elkaars behoefte. Het zijn vaak starters die vanuit Beemster richting Purmerend verhuizen. Het zijn de (wat oudere) gezinnen die rust en ruimte in Beemster zoeken. Niet zelden zijn dat dezelfde starters van destijds die terugkeren.

Feit is dat de woningmarkt steeds ‘krapper’ wordt. Dit manifesteert zich in Beemster vooral op de koopmarkt. Het aanbod aan sociale huurwoningen in Beemster is door de jaren heen vrij constant gebleven. Het gevolg is dat de prijzen van koopwoningen stijgen en dat jongeren langer thuis blijven wonen. Het duurt tegenwoordig veel langer om het benodigde bedrag voor een eigen woning te sparen.

Toekomstbestendig maken / verduurzaming van de bestaande voorraad

Het verduurzamen van de bestaande sociale huurvoorraad naar label B is opgenomen in ons Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2015-2018. Met de woningbouwcorporatie(s) worden prestatieafspraken gemaakt over energiezuinig en het levensloopbestendig maken van de sociale voorraad.

Ook wat betreft de verduurzaming en het gasloos worden van de bestaande koopwoningen ligt er een grote opgave. Tevens zal bij ouderen en mensen met een beperking in een koopwoning behoefte zijn aan aanpassingen in de woning zodat zij langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

3.2 wat zijn onze doelstellingen

- a) wij maken in overleg met de corporatie afspraken over het verduurzamen van de bestaande sociale voorraad, zowel in energiezuinig als levensloopbestendig maken;
- b) wij doen onderzoek naar mogelijkheden om koopwoningen bereikbaar te maken voor jongeren en jonge gezinnen, zodat zij kunnen starten in Beemster. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van koopstimulering (zgn. startersleningen) of verlaging van de grondprijs, waarbij dan altijd een anti-speculatiebeding geldt of wordt vastgelegd;
- c) wij faciliteren en motiveren woningeigenaren om hun woning te verduurzamen, zowel energiezuinig te maken als het aanpassen van de woning zodat men langer zelfstandig kan wonen;
- d) wij willen gasloos zijn in 2030.

4. Thema: nieuwbouw

4.1 Inzicht in de huidige situatie

Toekomst: huishoudengroei en vergrijzing en 'vergroening' in het verschiet

In de gehele regio houdt de huishoudengroei de komende decennia aan. Ook voor Beemster verwacht de provincie Noord-Holland een sterke groei: het aantal huishoudens zal tot 2035 stijgen met 18% tot zo'n 5.200. De regio als geheel groeit 8%. Beemster zal ook een deel van de huishoudengroei in andere regiogemeenten opvangen waar onvoldoende ruimte is om genoeg woningen bij te bouwen voor de eigen behoefte.

Beemster heeft in principe nog voldoende plancapaciteit om die verwachte huishoudengroei te faciliteren. Tot 2030 voorzien de nu bekende plannen in de bouw van zo'n 1.750 woningen, waarvan ruim tweederde in Zuidoostbeemster en eenderde in Middenbeemster.

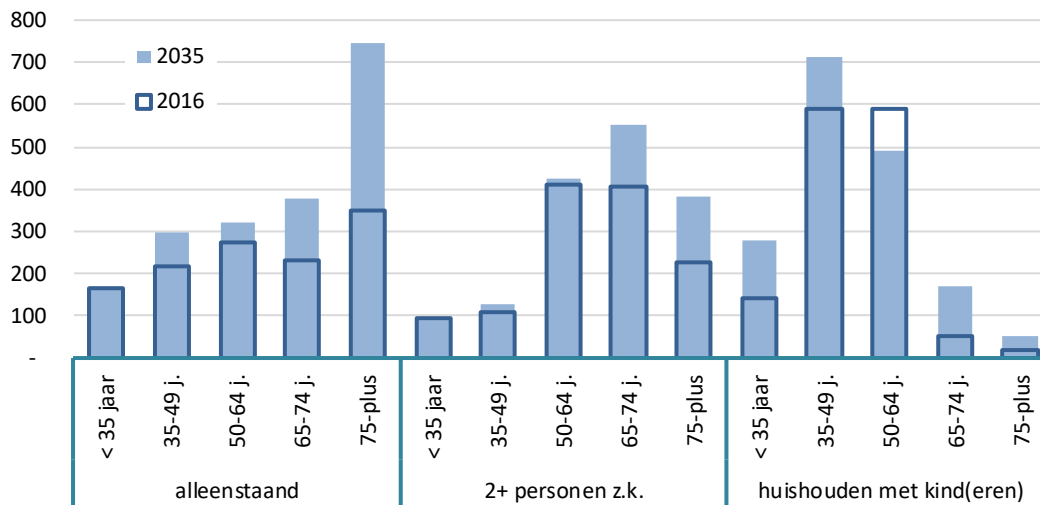
Overzicht plancapaciteit gemeente Beemster (bron: www.plancapaciteit.nl, peildatum oktober 2017)

Naam locatie	Kern	Periode	Aantal woningen
Jisperweg 112	Westbeemster	2017-2019	10
De Nieuwe Tuinderij west	Zuidoostbeemster	2017 - 2019	74
Middenpad	Zuidoostbeemster	2017- 2019	14
De Nieuwe Tuinderij oost	Zuidoostbeemster	2017- 2024	300
4e kwadrant/De Keyser	Middenbeemster	2017 - 2029	590
Jonk	Zuidoostbeemster	2020 - 2024	90
Zuidoostbeemster II	Zuidoostbeemster	2020- 2029	690
Totaal			1768

In Noordbeemster willen wij maximaal 10 woningen realiseren ter versterking van de linten.

Verwachte ontwikkeling van het aantal huishoudens naar leeftijd en samenstelling in de gemeente Beemster, 2016-2035 (bron: Provincie Noord-Holland)

Figuur 6



Opvallend is de vergrijzing in de figuur hierboven. In elke prognose komt deze verwachting in ieder geval uit. Deze huishoudens wonen immers al in Beemster en worden elk jaar ouder. Maar verwacht wordt dat ook het aantal jongere huishoudens (met kinderen) toeneemt. Dan moeten de nieuwbouwwoningen uit de plancapaciteit wel worden gebouwd, want deze groep huishoudens zal nog grotendeels gevormd moeten worden en gaat pas in de komende periode op zoek naar een woning. Voor de periode tot 2025 komt dat neer op zo'n 870 extra woningen. Daarmee vangt Beemster, zoals gezegd, dus ook een deel van de regionale woningbehoefte op.

Waar gaan de woonwensen van Beemsterlingen en 'vestigers' naar uit?

Voor de behoeften van de eigen inwoners zal divers moeten worden bijgebouwd. Beemsterlingen hebben, al naar gelang hun levensfase en portemonnee, zeer uiteenlopende wensen voor de eerste of volgende stap in hun 'wooncarrière'. Ouderen zoeken een gelijkvloerse woning of appartement, huur of (dure) koop, maar wel heel graag nabij voorzieningen, jongeren een betaalbare huur-, maar liefst koopwoning, gezinnen met een laag inkomen een betaalbare eengezinshuurwoning en wanneer er meer te besteden is, een koopwoning.

Voor wat betreft de wensen van potentiële 'vestigers' constateert RIGO in de woningmarktanalyse een aanzienlijke regionale vraag naar 'suburbaan wonen': wonen in een niet-stedelijke woonmilieu, in lage dichtheden. Een woonmilieu waar de beschikbare Beemster locaties in principe in kunnen voorzien.

Ontwikkeling voorraad sociale huur

Hoe zit het met de vraag naar sociale huur?

De druk op de sociale voorraad in Beemster is minder groot dan elders in de regio. Maar ook de doelgroep voor de sociale voorraad verandert. Er komt steeds meer behoefte aan kleinere en betaalbare woningen/appartementen. Dit als gevolg van het toenemende aantal eenpersoonshuishoudens in het algemeen, maar speciaal ook voor ouderen die graag nog een keer verhuizen van hun eengezinswoning naar een gelijkvloerse woning. De voorraad sociale huurwoningen van Wooncompagnie in Beemster is met een groot aandeel relatief dure eengezinswoningen nu te eenzijdig.

Door verkoop van sociale eengezinshuurwoningen enerzijds en nieuwbouw van kleinere, betaalbare huurwoningen anderzijds kan de corporatie inspelen op de veranderende vraag. Zo ontstaat tevens een beperkt betaalbaar koop aanbod voor de middeninkomens. Verkoop en nieuwbouw van sociale huurwoningen moeten wel gelijke tred houden met de groei van de woningvoorraad; het huidige aandeel sociale huurwoningen van corporaties op de totale woningvoorraad – nu 20% - is daarbij de ondergrens.

De vraag naar kleinere, betaalbare huurwoningen neemt in de toekomst – behalve door de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens nog iets toe doordat huishoudens die lichtere vormen van zorg nodig hebben niet langer in een instelling kunnen wonen (intramuraal) maar zelfstandig moeten wonen en de benodigde zorg aan huis krijgen (extramuraal).

Ook kan er vanuit de bewoners behoefte komen aan alternatieve, creatieve samenwoonvormen in de sociale huur. Bijvoorbeeld begeleid wonen voor jongeren die niet geheel zelfstandig kunnen wonen of samenwonen van jongeren, ouderen en mensen met een (verstandelijke) beperking waar elkaar helpen een voorwaarde kan zijn om er te wonen, of voor ouderen die beschut moeten (dementerenden) of willen wonen.

Maar waar lenen de beschikbare locaties zich voor? Hoe honoreren we de wensen van Beemsterlingen en vestigers met respect voor de Beemster identiteit?

Gedifferentieerd aanbod

Wij willen graag dat iedereen die dat wil in Beemster kan (blijven) wonen. Het aanbod aan woningen is echter schaars en keuzes maken is vaak onvermijdelijk. Het is passen en meten om iedereen ook daadwerkelijk een goede plek te bieden. Dit geldt vooral voor degenen die aanspraak maken op een sociale huurwoning en specifieke doelgroepen daarbinnen.¹¹ Maar het gaat ook in toenemende mate op voor huishoudens met (lager) middeninkomen, zoals bijvoorbeeld ook veel jonge koopstarters, voor wie de aanschaf van een betaalbare koopwoning in de huidige markt steeds lastiger wordt.

Ontwikkeling van de locaties Tuinderij en De Keyzer

In Midden- en Zuidoostbeemster zijn nog enkele grote nieuwbouwlocaties. Het gaat om de locaties Nieuwe Tuinderij (Oost) en Zuidoostbeemster II in Zuidoostbeemster en De Keyzer in Middenbeemster.

De omvang van de locaties biedt goede mogelijkheden om aanzienlijke hoeveelheden woningen toe te voegen die voor deze beide kernen zo gewenst zijn; voor huishoudens die een sociale huurwoning nodig hebben, voor de doorstroom van ouderen en gezinnen binnen de beide dorpen en betaalbare koopwoningen voor de plaatselijke (koop)starters.

Tegelijkertijd vergt de omvang van de locaties dat we in den brede goed nadenken over de aansluiting en impact van de nieuwe wijken op de bestaande dorpen. Dat gaat uiteraard veel verder dan de scope van deze woonvisie, maar in de context van de woonvisie gaat het, naast woningtype, vooral om de juiste voorzieningen op de juiste plek. Dat geldt vooral voor de grote locaties in Zuidoostbeemster. We willen deze locaties ook aantrekkelijk maken voor ouderen en mensen met een beperking en dat houdt in dat we ook rekening moeten houden met hun wensen en behoeftes op dat gebied.

¹¹ Denk aan sociale en medische urgenten, statushouders, mantelzorgers, starters, uitstromers uit maatschappelijke opvang of tweedekansbeleid ter voorkoming van huisuitzettingen en doelgroepen als ouderen, jongeren, mensen met een beperking, stadsvernieuwingsurgenten etc..

Ontwikkeling in West- en Noordbeemster

Ook voor de vitaliteit van de beide kleine kernen West- en Noordbeemster is het noodzakelijk woningen toe te voegen. Jongeren, jonge gezinnen en ouderen willen in hun dorp blijven wonen, willen voor elkaar kunnen blijven zorgen en deelnemen en een bijdrage leveren aan het dorpsleven.

Er kan ook behoefte zijn aan nieuwbouw, bijvoorbeeld een extra woning op het erf / huiskavel of in het lint voor de kinderen – of voor de eigenaar zelf, waarbij de kinderen de bestaande woning betrekken. Met ook hier als doel om zo voor elkaar te kunnen zorgen of dat in de toekomst te kunnen gaan doen.

4.2 wat zijn onze doelstellingen

a) we streven naar een gedifferentieerd woningaanbod; naast koopwoningen is een aanvulling van de woningvoorraad met (middel) dure huurwoningen en betaalbare starterswoningen / appartementen noodzakelijk in koop en huur. Naast starters en jongeren richten we ons vooral op ouderen en mensen die zorg nodig hebben zodat iedereen in de Beemster kan (blijven) wonen;

b) wij doen onderzoek naar mogelijkheden om koopwoningen bereikbaar te maken voor jongeren en jonge gezinnen, zodat zij kunnen starten in Beemster. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van koopstimulering (zgn. startersleningen) of verlaging van de grondprijs voor nieuwbouwwoningen;

c) wij onderzoeken, binnen de mogelijkheden van de locatie en de middelen, hoe we invulling kunnen geven aan duurzame nieuwbouw ;

d) wij willen op de nieuwbouwlocaties ook nadrukkelijk ruimte houden voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap zodat we initiatieven van Beemsterlingen, jong én oud, kunnen faciliteren in het bouwen van hun eigen huis;

e) wij staan open voor en willen ruimte bieden aan initiatieven voor transformatie en herbestemming van gebouwen en schuren zodat leegstand en verrommeling worden tegengegaan;

f) wij doen onderzoek naar ‘het oprekken’ van de ruimtelijke kaders (flexibilisering van het ruimtelijk beleid) zodat meer aansluiting gevonden kan worden bij de wensen van de inwoners;

g) wij ondersteunen initiatieven om te bouwen in de linten zodat de randen van het dorp kwalitatief worden versterkt en de mogelijkheden voor bewoners worden vergroot;

h) wij nemen bij onderzoeken van de mogelijkheden voor de nieuwbouwlocaties in Middenbeemster (De Keyzer) en in Zuidoostbeemster (ZOB II) gedurende 6 jaar minimaal 25% sociale huur en 10% goedkope koop als uitgangspunten.

5. Thema: wonen, zorg en ouder worden in een prettige leefomgeving

5.1 Inzicht in de huidige situatie

Het liefst wil de oudere zo lang mogelijk in de huidige woning blijven wonen, in de eigen omgeving. Oud worden in een (te) grote eengezinswoning gaat ook lang goed. Zeker in Beemster – waar burens en familie vaak helpen en ondersteunen – gaat men niet gauw op zoek naar alternatieven. Bovendien is de oudere van vandaag de dag vitaal en blijft hij steeds langer gezond. We spreken tegenwoordig dan ook pas van een ‘senior’ vanaf 75-plus. Pas wanneer het werkelijk niet meer gaat – en dat is dus

vaak pas vanaf 75- of 80-plus, gaat men op zoek naar een andere woning. In dat geval is de wens dan vaak wel een vorm van beschermd of beschut wonen. Betaalbaarheid speelt daarin vaak een rol.

Het is daarbij moeilijk te voorspellen of senioren die nu een koopwoning bezitten straks een beroep doen op een sociale huurwoning, al komen zij daar op grond van hun inkomen soms wel voor in aanmerking.

Toch is er ook een groep – tussen ongeveer 55 en 75 jaar – we noemen hen ‘medioren’ – die, met het oog op de toekomst, alvast comfortabeler en dichterbij voorzieningen wil wonen (huur of koop). Deze groep heeft iets te besteden maar is zeer kritisch ten aanzien van de nieuwe woning. Denk hierbij ook aan agrariërs die stoppen met hun bedrijf. Die woning moet wel volledig aan de wensen beantwoorden qua indeling en type en qua locatie en prijs, anders wordt er niet verhuisd – en komt de oude woning niet vrij voor bijvoorbeeld een (jong) gezin.

Maar niet alleen ouderen behoeven op enig moment zorg, een aangepaste woning of een woning in een beschermde omgeving, in alle leeftijdscategorieën zijn er huishoudens die dat nodig hebben. En, net als ouderen voor wie zelfstandig wonen steeds lastiger wordt, willen zij graag kleinschalig en in de eigen, vertrouwde omgeving blijven wonen. Wellicht nog meer als bij de groep medi- en senioren is voor deze groep de betaalbaarheid van de woning belangrijk.

We constateren dat er steeds meer particuliere initiatieven komen om diverse vormen van wonen en zorg te realiseren. We staan hier in principe positief tegenover en zullen nadere randvoorwaarden opstellen om deze initiatieven te faciliteren.

We richten ons op een divers aanbod van woningen waarin mensen zelfredzaam kunnen zijn en waar indien nodig makkelijk en goede zorg geleverd kan worden.

Prettige leefomgeving en voorzieningen

Een belangrijke kwaliteit van het wonen in de Beemster is de ‘sociale betrokkenheid’ tussen bewoners. Beemsterlingen letten op een prettige manier op elkaar en helpen elkaar een handje wanneer dat nodig is. Deze vorm van samenleven ondervangt deels de vraag naar georganiseerde zorg, maar kan niet altijd alles oplossen.

Daarom willen wij dat ouderen ouder kunnen worden op hun eigen manier en willen dat zo goed mogelijk ondersteunen. De afstemming tussen wonen, welzijn en zorg vraagt daarbij om bijzondere aandacht vanwege het toenemend aantal senioren en het feit dat ouderen langer zelfstandig thuis moeten blijven wonen, met de eventueel nodige zorg aan huis.

Extra aandacht hebben wij daarbij voor mensen voor wie het meedoen in de samenleving door hun fysieke en/of psychische gesteldheid wordt geremd en bij wie die extra aandacht voor wonen kan bijdragen aan hun zelfredzaamheid.

5.2 wat zijn onze doelstellingen

- a) wij doen onderzoek naar wensen van ouderen zodat wij weten hoe zij (in de toekomst) willen wonen, met eventueel welke zorg en waar;
- b) wij willen een goede gemeentelijke website over wonen in Beemster met specifieke aandacht voor wonen en ouder worden;
- c) wij willen lokale initiatieven ondersteunen die bijdragen aan de leefbaarheid in de dorpen;

- d) wij onderzoeken de mogelijkheden in ruimtelijke zin – denk aan mantelzorg in de vorm van een extra ‘gewoon’ huis op het erf (zie ook doelstelling onder hoofdstuk 4) zodat onze ouderen langer thuis kunnen blijven wonen;
- e) wij onderzoeken de mogelijkheden voor bijzondere woonvormen passend bij omgeving en financieel haalbaar; voor huishoudens die zorg en/of een aangepaste woning of een woning in een beschermde omgeving nodig hebben;
- f) wij onderzoeken in overleg met de corporaties naar de bestaande wooncomplexen voor ouderen voor wat betreft woongenot, staat van onderhoud, veiligheid, etc;
- g) wij geven in Middenbeemster bij nieuwbouw en transformatie prioriteit aan wonen voor ouderen, zowel medioren 55-75 die anticiperen op hun oude dag, als 75-plussers. Dit helpt tevens de doorstroming binnen het dorp;
- h) wij willen meer aandacht voor seniorvriendelijke (veilige en toegankelijk) inrichting van de woonomgeving (openbare ruimte);
- i) wij staan open voor de realisatie van bijzondere, kleinschalige woonvormen /woningen voor specifieke doelgroepen op locaties binnen de dorpen of bij herbesteding van bestaand vastgoed. Dit kan gaan om projecten voor groepswonen of zelfstandige woonruimte (relatie met hoofdstuk 4 nieuwbouw). Vooral in Noord- en Westbeemster is dit een aandachtspunt;

6. Thema: samenwerking en vervolg

De rol van de gemeente bij het uitvoeren van het woonbeleid zal de komende tijd steeds meer veranderen. De gemeente zal niet altijd meer alleen opdrachtgever zijn maar één van de partners in een samenwerking. Dat betekent dat de werkwijze ook meer gericht moet worden op het meedenken of en zo ja, hoe initiatieven verder samen uitgewerkt kunnen worden (ja, mits in plaats van nee, tenzij).

In sommige situaties zal er sprake zijn van een nauwe samenwerking, op andere momenten laten we het initiatief over aan anderen en denken we mee of nemen we initiatief tot het doen van noodzakelijk onderzoek .

Wij beschouwen deze woonvisie als een oproep aan al onze partners om gezamenlijk met ons de woonvisie uit te voeren. De eerste stap daartoe is het samen met corporaties en huurdersorganisaties te komen tot prestatieafspraken in het najaar van 2017. Wij stellen tevens een woonagenda 2018-2020 op, die jaarlijks wordt herijkt en waarbij we onze samenwerkingspartners zullen betrekken.

Bijlage:

Woningmarktanalyse RIGO dd. 2 februari 2017